

Osallisuuden edistämisestä Helsingissä ja osallistuminen strategisena kysymyksenä

11.2.2025

Johanna Sinkkonen

Osallisuuspäällikkö
Kaupunginkanslia
Helsingin kaupunki
Johanna.sinkkonen@hel.fi

Väitöskirjatutkija
Johtamisen ja talouden tiedekunta
Tampereen yliopisto
Johanna.sinkkonen@tuni.fi

Helsinki

Osallisuuden edistämisestä Helsingissä

Helsinki on
olemassa
helsinkiläisiä
varten

Osallisuus
kääntää
katseen kohti
kaupunkilaista ja sen
toimijoita

Helsinki

Image: Jussi Hellsten

Helsingin osallisuuden periaatteet

Yksilöiden ja yhteisöjen
osaamisen ja
asiantuntijuuden
hyödyntäminen

Omaehtoisen
toiminnan
mahdollistaminen

Yhdenvertaisten
osallistumis-
mahdollisuuksien
luominen

Kaupunkimme osallisuus- ja vuorovaikutusmalli korostaa osallisuuden kytkeytymistä kaikkeen kaupungin toimintaan.

Osallisuus Kasvun paikka -strategiassamme

- Osallisuustyössä lisätään eri väestöryhmien tasavertaista kohtaamista ja kuntalaisten kykyä nähdä kaupunki muiden silmin.
- Helsinki vahvistaa osallisuutta ja vuorovaikutteisuutta **kaikessa** kaupungin toiminnassa edistämällä avointa toimintakulttuuria ja vuorovaikutteisia toimintatapoja sekä hyödyntämällä asukkailta ja yrityksiltä saatua palautetta.
- Kaupunki kutsuu aktiivisesti kaupunkilaisia, yrityksiä ja yhteisöjä mukaan osallistumaan ja vaikuttamaan kaupungin palveluihin, päätöksentekoon, toimintaympäristöön, omaan asuinalueeseen ja huolehtii myös kaikkien osallisuutta tukevista rakenteista.
- Helsinki edistää viestinnän ja osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien monikanavaisuutta, monimuotoisuutta ja monikielisyyttä huomioiden myös asuinalueiden väliset erot.

Toimialojen yhteinen osallisuuden määritelmä ja painopisteet 2023-2025

Osallisuus

Osallisuus on kuulumista ja kuulluksi tulemistä

Osallisuus on sitä, että ihminen kokee olevansa merkityksellinen osa kokonaisuutta. Hän tulee kuulluksi itsenään ja voi vaikuttaa elämänsä kulkuun ja yhteisiin asioihin.

Osallisuus merkitsee mukana oloa, vaikuttamista sekä huolenpitoa ja yhteisesti rakennetusta hyvinvoinnista osalliseksi pääsemistä.

Painopisteet 2023-2025

Osallisuuskokemuksen vahvistaminen

Osallisuusosaamisen ja -ymmärryksen vahvistaminen

Moniäänisyyden vahvistaminen

Kaupunkiyhteiset osallisuuden painopisteet vuosille 2023-2025

Painopiste	Painopisteen kuvaus	Kaupunkiyhteiset toimenpiteet vuosille 2023-2025
 <p>Osallisuuskokemuksen vahvistaminen</p>	<p>Tavoitteenamme on, että kaupunkilaisen kokemus kuulumisesta ja kuulluksi tulemisesta vahvistuu. Osallisuuskokemuksen vahvistaminen syntyy kohtaamisesta ja toista arvostavasta oikea-aikaisesta vuorovaikutuksesta.</p> <p>Kaupunkilainen kokee pystyvänsä edistämään itselle tärkeitä asioita kaupungissa, ja hänen osallistumismahdollisuutensa huomioidaan arjen toiminnassa ja palveluissa. Kaupunkilainen myös saa tietoa ja ymmärtää vaikuttamisen mahdollisuudet. Kaupunkilaisen asiakaskokemus ohjaa palvelujemme kehittämistä.</p> <p>Madallamme ja poistamme osallisuuden esteitä. Kaupunkilainen voi osallistua eri tavoin: saada tietoa, olla mukana suunnittelussa, osallistua päätöksentekoon tai olla aktiivisena toimijana. Panostamme haavoittuvassa asemassa olevien osallisuuden kokemuksen syntymiseen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Hyödynnämme palautetta palvelujen kehittämisessä. ✓ Hyödynnämme digitaalisia vuorovaikutusvälineitä osallisuuden edistämässä. ✓ Mittaamme osallisuuskokemusta ja hyödynnämme siitä saatua tietoa palveluissa.
 <p>Osallisuusosaamisen ja -ymmärryksen vahvistaminen</p>	<p>Tavoitteenamme on, että työntekijät kaikkialla kaupungilla tunnistavat osallisuuden merkityksen ja sen mahdollisuudet omassa työssään. Käsitys osallisuudesta ja sen toteutustavoista on selkeää kaikilla toimialoilla, sekä johdolla että työntekijöillä. Osallisuus käsitetään tiiviiksi osaksi omaa työtämme.</p> <p>Osallisuustieto ja moninaisuuden ymmärtäminen kaupungissa vahvistuu. Edistämme osallisuuden toteutumista johtamisella ja sitoutumisella sekä riittäväillä resursseilla ja oikeanlaisilla menetelmillä. Osallisuus ja sen edistäminen on osa arjen työtä ja kuuluu kaikille.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Laadimme uuden kaupunkiyhteisen osallisuuden intra-sivun sekä kehitämme osallisuusverkoston toimintaa. ✓ Luomme osallisuuden suunnittelun työvälineen. ✓ Teemme osallisuuden perehdytysvideon, peruskoulutuksen ja osallisuusosaamisen edistämisen oppimiskokonaisuuden.
 <p>Moniäänisyyden vahvistaminen</p>	<p>Tavoitteenamme on, että kaupunkilaisten moniäänisyyden huomioiminen on kaupungin tapa toimia. Tarjoamme erilaisia osallistumisvaihtoehtoja siellä, missä ihmiset ovat. Huomioimme erityisesti heikoimmassa asemassa olevat kaupunkilaiset. Pyrimme tavoittamaan aktiivisesti eri väestöryhmiä myös erilaisten yhteisöjen ja järjestöjen kautta. Tieto ohjaa toimintaamme.</p> <p>Vahvistamme moniäänisyyttä myös viestinnässä selkeän kielen, monikielisyyden ja monikanavaisuuden kautta. Toimintamme on läpinäkyvää ja kaupunkilainen saa tietoa kaupungin päätöksistä ja linjauksista. Tunnistamme hyvissä ajoin, keitä päätökset koskevat, ja edistämme dialogisuutta kaupunkilaisten kanssa huomioiden erilaiset väestöryhmät.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kokoamme osallistumisen ja kuulemisen erilaisten keinoja uudelle intra-sivulle. ✓ Järjestämme henkilöstölle selkeän kielen koulutusta ✓ Tuemme heikompiosaiten kuulumista kaupungissa, erityisesti lapset ja nuoret, maahanmuuttajataustaiset ja vieraskieliset sekä ikääntyneet.

Osallistumisen tapoja kaupungissamme

Esimerkkejä vaikuttamisen ja osallistumisen kanavista Helsingissä

Tieto-osallisuuden esimerkkejä

Saada tietoa:

- Hel.fi –sivujen [Osallistu ja vaikuta –sivukokonaisuus](#) kertoo, missä ja mihin voi vaikuttaa
- [Uutta Helsinkiä -tilaisuudet](#) ovat Kympin infopainotteisia suurpiirikohtaisia asukastilaisuuksia verkossa. Yhteen iltaan on osallistuu yleensä 150 - 300 kuulijaa ja tallenteita katsotaan keskimäärin yli 1 000 kertaa. Tilaisuuksissa esitellään alueen ajankohtaisia suunnitelmia.
- [Pormestarin asukasilloja](#) järjestetään 3-4 vuodessa eri puolilla kaupunkia, joihin osallistuu keskimäärin 150-200 kaupunkilaista paikan päällä ja Helsinki-kanavalla tilaisuutta seuraa noin 300-500 kaupunkilaista. Aiheena ovat kaupunkilaisten esiin nostamat kysymykset.
- Kympin [suunnitelmavahti](#) kaupunkilainen saa ajantasaista tietoa Helsingin suunnittelusta.

Antaa tietoa:

- [Palautepalvelun](#) kautta kaupunkilaiset voivat antaa palautetta ja kehittämissuhteita sekä esittää kysymyksiä. Kaikki palautteet luetaan ja niitä hyödynnetään kaupungin kehittämisessä. Kaupunkilainen saa palautteeseensa vastauksen aiheen asiantuntijalta tai vastuuhenkilöltä.
- [Kerro mielipiteesi - Kerrokantasi \(hel.fi\)](#) kyselyissä kaupunkilainen voi tulla mukaan kehittämään Helsinkiä ja osallistua avoimiin kuulemisiin

Kaupunkilaiset suunnittelemassa ja kehittämässä

Palveluiden yhteiskehittäminen

- [Myllypuron terveys- ja hyvinvointikeskuksen suunnittelu](#) Uudistuvaa keskusta kehitetään yhdessä asukkaiden kanssa kyselyjen, asukastapahtumien ja –työpajojen kautta.
- [Maunula-talon toiminnan kehittäminen](#) Kaupunkilaiset ovat suunnittelemassa Maunula-talon toimintaa.
- [Itä-Helsingin kulttuurikeskus Stoaan – suunnitellaan yhdessä elämäsi keskus](#) Kaupunkilaiset ovat mukana suunnittelun vaiheissa erilaisten aktiviteettien avulla aina taidelähtöisistä menetelmistä tapahtumiin ja digiosallisuuteen.

Asukasraadit

- [Kehittäjäyhteisö](#) Helsingin kaupungin kehittäjäyhteisössä kaupunkilainen pääsee mukaan kehittämään kaupungin palveluja verkossa toimivassa yhteisössä.
- [Asiakasraadit sotepeassa](#) Asiakasraateja on useissa sosiaali- ja terveyspalvelujen yksiköissä. Raatien tehtävänä on kehittää palveluja asiakkaiden ideoiden ja ajatuksien pohjalta.
- [Kehitä Helsingin kirjastoja Kirjastoheimon kanssa](#) Kirjastoheimon toiminta on avointa yhdessä tekemistä, jonka tavoitteena syntyy uusia kokeiluja, tuotteita ja

Dialogit ja vuorovaikutustilaisuudet

- [Kaupunkilaiskeskustelut ja aluekahvit](#) Fasilitoituja keskustelutilaisuuksia, jossa asukkaat ja asiantuntijat istuvat yhteisen pöydän äärellä keskustellen ajankohtaisista ja asukkaille tärkeistä asioista.
- [Erätauko-dialogit Kymmissä](#) Keskustelu syntyy rakentavasta ja tasavertaisesta ilmapiiristä sekä rakentavan keskustelun pelisäännöistä. Erätauko-keskustelua on hyödynnetty esimerkiksi kaupungin linjausten laadinnassa.

Kokemusasiantuntijat kehittäjäkumppaneina

- [Kokemusasiantuntijat](#) tarjoavat oman kokemuksensa ja kokemusasiantuntijakoulutuksen myötä karttunutta osaamistaan muiden hyödyksi. Heidän tehtäviään voivat esimerkiksi olla kokemusasiantuntijana tai vertaisohjaajana toimiminen palveluissa, ammattilaisen työparina toimiminen erilaisissa ryhmissä tai asiantuntijana tai kehittäjänä toimiminen koulutustilaisuuksissa, seminaareissa tai yhteiskehittämispajoissa

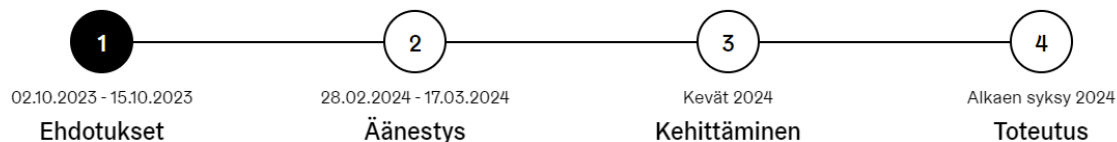
Päätöksenteko-osallisuuden tukena neuvostot ja toimikunnat

- Vaikuttamistoimielimet [vammaisneuvosto](#), [vanhusneuvosto](#) ja [nuorisoneuvosto](#) nostavat nuorten, ikäihmisten ja eri tavoin toimintaesteisten ihmisten näkökulmaa osaksi kaupungin suunnittelua ja palveluiden kehittämistä. Neuvostojen asiantuntemusta ja osaamista hyödynnetään kaupungin toiminnassa.
- Kaupunginhallituksen asettama tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunta edistää, seuraa ja arvioi yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon toteutumista palveluissamme ja toiminnassamme. Lue lisää: www.hel.fi/yhdenvertaisuus
- Järjestöneuvottelukunnan tehtävänä on varmistaa ja viestiä järjestöjen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Lue lisää: [Järjestöneuvottelukunta | Päätökset | Helsingin kaupunki](#)

Päätöksenteko-osallisuuden toteuttajana osallistuva budjetointi

OMASTADI

- Antaa kuntalaisille päätöksentekovaltaa kaupungin määrärahojen käytöstä.
- Kaupunkilaiset voivat ehdottaa ja äänestää siitä, miten kaupunki käyttää 8,8 miljoonaa euroa. Kaupunki toteuttaa eniten ääniä saaneet ehdotukset.
- OmaStadi toteutetaan kaksi kertaa valtuustokaudessa.
- Kolmas OmaStadi käynnistyi 2.10.2023 ja niistä äänestettiin 28.2.-17.3.2024
- Lue lisää <https://omastadi.hel.fi/>

NUORTEN BUDJETTI

- Nuorten budjetissa nuoret pääsevät vaikuttamaan kaupungin nuorisopalveluiden budjettiin.
- Vuoden aikana ideoita kerätään ja jalostetaan alueittain ja useassa vaiheessa, jotta kaikilla olisi mahdollisuus olla mukana.
- Nuorten budjetti etenee vuosittain neljässä vaiheessa: tiedonkeruu, työpajat, äänestys ja neuvottelut.
- [Lue lisää Nuorten budjetista »](#)

Toimintaosallisuus

Kuntalaisaloite Asukkaalla, yhteisöllä ja säätiöllä sekä sillä, joka omistaa tai hallitsee kiinteää omaisuutta kunnassa, on oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa. Aloitteet tuodaan valtuustolle tiedoksi kaksi kertaa vuodessa.

Nuorten aloite Nuorten aloiteoikeus on Helsingin kaupungin nuorilleen tarjoama etuus, mitä käyttämällä nuoret saavat äänensä kuuluviin kaupungin päätöksen teossa. Helsinkiläisten 13-17-vuotiaiden nuorten aloitteeseen vastaa se lautakunta tai johtokunta, jonka toimivaltaan tai jonka alaisen viranomaisen toimivaltaan aloitteessa esitetty toimenpide kuuluu.

Varaamossa tilat ja laitteet ovat kaupunkilaisten varattavana: Perussääntö on, että kaupungin tilat ovat asukkaiden ja yhteisöjen helposti ja turvallisesti käytettävissä.

Vapaaehtoisten Helsinki on keino lisätä osallisuutta Helsingissä. Helsingin osallisuus- ja vuorovaikutusmallin perustana on kaupunkilaisten tieto ja osaaminen.

Järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö ja avustukset Helsingissä toimivat järjestöt, yhdistykset ja useat muut tahot voivat hakea avustusta Helsingin kaupungilta.

Asukkaiden ja toimijoiden alueelliset verkostot: Verkostot toimivat ennaltaehkäisevästi: tunnistavat vastakkainasetteluja sekä edistävät hyvä väestösuhteita, turvallisuutta ja osallisuutta.

Kulttuurikeskukset ja Stadin yhteisötalot tarjoavat tapahtumia ja tiloja moneen tarkoitukseen kaupunkilaisille sekä aktiivista yhteisöllistä toimintaa

Osallistuminen strategisena kysymyksenä

Kansalaisosallistumisen asema kuntien ja hyvinvointialueiden strategioissa

- **Johdantopuheessa** osallistuminen tai kansalaisten rooli näkyy kolmanneksella kunnista ja neljänneksellä hyvinvointialueista
- **Missio ja visiossa** kansalaisten osallistuva rooli näkyy hyvinvointialueilla noin 20 % ja kunnista 25 %
- **Arvot:** Noin puolella hyvinvointialueista (43%) ja kunnissa suurimmalla osalla (62 %) kansalaisten osallistuva rooli näkyy organisaation julkilausutuissa arvoissa
- **Strategisissa kärjissä tai painopisteissä** kansalaisosallisuus näkyy 67 % kunnista ja hyvinvointialueista
- **Strategisissa tavoitteissa,** jotka tarkentavat painopisteitä, kärkiä tai menestystekijöitä kunnista 63 % ja hyvinvointialueista 38 %
- **Toimenpiteet ja mittarit:** kunnissa strategiat sisältävät hyvinvointialueita tarkemmalle tasolle menevät osallistumiseen liitettävät mittarit, hyvinvointialueilla viittaus osallisuusohjelmaan oli yleisempää.

	Johdanto	MISSIO, VISIO JA ARVO			STRATEGIAN KÄRJET / TAVOITTEET		TOIMENPITEET JA SEURANTA			MUU
		Missio	Visio	Arvot	Kärki tai painopiste	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Strategian seuranta	Mainittu osallisuus-ohjelma
Hyvinvointialueet	24 %	5 %	19 %	43 %	67 %	38 %	14 %	10 %	10 %	29 %
Kunnat	29 %	19 %	24 %	62 %	67 %	63 %	38 %	19 %	5 %	19 %

Miksi tällä on merkitystä?

- Strategian keskeinen ohjaava rooli
- Kansalaiskäsite vaikuttaa siihen, millainen asema ja rooli kansalaisille hallinnon kautta avautuu (tuleva tutkimus 2025).
- Osallistuminen ja vaikuttaminen ei kosketa vain kuntalaisia ja alueen asukkaita, vaan koko alueen toimijoiden ja vaikuttajien kokonaisuutta (kansalaiset, järjestöt, yritykset ja muut toimijat).
- Kuntien (ja hyvinvointialueiden) palvelutehtävissä, demokraatiotehtävissä ja hyvinvointitehtävissä (Jäntti 2016; Pekola-Sjöblom 2011; Anttiroiko 2007) onnistumiseksi kansalaisten osallistuminen sekä verkoston voimavarat ovat keskeiset tekijät.
- Kunnilla on hyvinvointialueuudistuksen jälkeen edelleen keskeinen rooli demokratian edistämässä ja kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksin turvaajana. (Sinkkonen, Jäntti, Kurkela & Tiensuu 2024; Jäntti 2016)
- Kunta on kuntalaisia lähin julkishallinnon taso, jossa korostuvat tulevaisuudessa yhä voimakkaampana
 - Kunta kuntalaistensa edunvalvojana
 - Kunta arjen ja elämän paikallisena alustana
 - Kunta kuntalaistensa yhteisönä (Sinkkonen, Jäntti, Kurkela & Tiensuu 2024; Jäntti 2016)

Aineistona hyvinvointialueen ja kuntien eri tehtävissä olevien haastattelut

Ajankohtainen hetki

- Nyt on oikea hetki vaikuttaa siihen, miten demokratiatehtävä toteutuu meille lähellä olevissa sekä arkeen ja hyvinvointiin keskeisesti vaikuttavissa asioissa toteutuu:
 - Taloudellisen liikkumavaran rajallisuus ei välttämättä anna aitoja valinnanmahdollisuuksia tiukassa raamissa.
 - Resurssien kohdentamisen jatko: talouspaineet edellyttävät panostamisen perustelemista.
- Strategian pohjalla jatkumo:
 - Osallisuusohjelmat tai –suunnitelmat ovat laadittu kaikilla hyvinvointialueilla ja suurimmassa osassa kuntia, mitkä antavat erinomaisen pohjan osallisuuden strategiaan pohjautuvalle ja toimintakulttuuriin hiljalleen siirtyvälle osallisuustyölle.
- Osallistumisen tavoitteenmukainen toteutuminen vaatii moninaisuutta ja rinnakkaisuutta
 - Mikään osallistumisen keino tai muoto ei yksinään voi vastata osallistumiselle asetettuihin tavoitteisiin – tarvitaan osallistumiskanavien moninaisuutta ja rinnakkaisuutta.

Kiitos!

Johanna Sinkkonen

Osallisuuspäällikkö
Kaupunginkanslia
Helsingin kaupunki
Johanna.sinkkonen@hel.fi

Väitöskirjatutkija
Johtamisen ja talouden tiedekunta
Tampereen yliopisto
Johanna.sinkkonen@tuni.fi

Helsinki